

Heves megye szociális szolgáltatásainak fejlesztési koncepciója 2002-2007

I. Heves megye demográfiai adatai

A megye 118 településén 322.629 ember él. A 118 településből 76 településen a lakosok száma 2.000 fő alatti, 36 településen 5000 fő alatti.

Az ország legöregebb megyéje vagyunk, a hatvan éven felüliek száma meghaladja a 69.943 - at, ez a megye lakosságának 21.68 % - a.

Az országos átlagnál gyorsabb az elöregedési folyamat, fő oka az, hogy csökken a születések száma, amely tartósan kedvezőtlen helyzetet prognosztizál.

Ezt a folyamatot mutatja az öregedési index (a száz 14 éves és fiatalabb gyermekekre jutó 60 év felettiek száma) Heves megyében - 97.7 országosan - 85.9.

Az idős népesség számaránya Magyarországon az elkövetkező időben várhatóan jelentősen növekszik (2050-re a 65 éven felüliek száma meghaladhatja a 25 % - ot, vannak, akik azt sem tartják lehetetlennek, hogy az 50 éven felüliek számaránya elérje az 50 % - ot)

Mintegy 10.551 a fogyatékosokkal élők száma, ez a megye lakosságának 3.2 % - a. Ebből 1.055 értelmi fogyatékos, 710 látásfogyatékos, 249 halmozottan fogyatékos, a mozgássérültek száma 8.527, a megye lakóinak 2.6 %-a.

A szenvedélybetegek száma folyamatosan nő. A pszichiátriai, a szenvedélybetegek és a hajléktalanok helyzetére vonatkozó pontos adatokkal nem rendelkezünk, az adatgyűjtés, és helyzetük felmérése folyamatban van.

II. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. tv. előírásai

A törvény 57. §-a /1/- /3/ és az 57. §/A. /1/-/4/ pontjaiban pontosan körvonalazza azokat az ellátási formákat, amelyeket az államnak illetve az önkormányzatoknak biztosítani kell:

1. A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapellátási formák keretén belül kell biztosítani:

- az étkeztetést
- a házi segítségnyújtást
- a családsegítést.

2. A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátás:

- Nappali ellátást nyújtó intézmény:
 - = idősek klubja
 - = fogyatékosok nappali intézménye
 - = szenvedélybetegek nappali intézménye

- = pszichiátriai betegek nappali intézménye
- Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény:
 - = időskorúak gondozó háza
 - = fogyatékosok gondozóháza
 - = pszichiátriai betegek átmeneti otthona
 - = szenvedélybetegek átmeneti otthona
 - = hajléktalanok éjjeli menedékhelye
 - = hajléktalanok átmeneti szállása
- Ápolást, gondozást nyújtó intézmény:
 - = idősek otthona
 - = fogyatékosok otthona
 - = pszichiátriai betegek otthona
 - = szenvedélybetegek otthona
 - = hajléktalanok otthona
- Rehabilitációs intézmény:
 - = pszichiátria betegek rehabilitációs intézménye
 - = szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye
 - = fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye
 - = hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye.
 - = nappali melegedő
- Lakóotthon:
 - = pszichiátriai betegek lakóotthona
 - = fogyatékos személyek lakóotthona

A települési önkormányzat az időskorúak alap- és nappali ellátásának biztosítására gondozási központot működtethet, mely által:

- az idősek klubjának feladatait,
- az étkeztetést, a házi segítségnyújtást,
- az ellátási területen jelentkező gondozási igények felmérését, a gondozás megszervezését,
- nappali ellátást nyújtó egyéb intézmények tevékenységének az összehangolását láthatja el.

A hatszáz lélekszám alatti település szociális alapellátásának biztosítása érdekében falugondnoki szolgálatot működtethet.

A törvény a települési önkormányzatok részére a szolgáltatási kötelezettséget alábbiak szerint határozza meg:

Ellátási forma	településnagysága, lélekszám				
	2000 alatt	2000 felett	10000 felett	20000 felett	30000 felett
Étkeztetés	•	•	•	•	•
Házi segítségnyújtás	•	•	•	•	•
Családsegítés	•	•	•	•	•
Idősek klubja		•	•	•	•

Idősek gondozóháza			•	•	•
Fogyatékosok nappali int.				•	•
Szenvedélybetegek nappali int.				•	•
Pszichiátriai betegek nappali int.				•	•
Nappali melegedő				•	•
Fogyatékosok gondozóháza					•
Szenvedélybetegek gondozóháza					•
Pszichiátriai betegek gondozóháza					•
Hajléktalanok éjjeli menedéke					•

A megyei önkormányzat gondoskodik:

- azoknak a szakosított ellátásoknak a megszervezéséről, melyeknek biztosítására a törvény alapján a települési önkormányzat nem köteles;
- szakosított szociális szolgáltatások összehangolásáról;
- a módszertani feladatok ellátásáról;

III. A Heves megyében működő szociális szolgáltató rendszer bemutatása

Megyénkben többnyire megszervezett a szociális alapellátás, de 7 településen, semmilyen személyes gondoskodást nyújtó ellátási forma nem működik. Négy kisebb település társulás formájában oldja meg kötelezettségét.

Az alapellátás körében jellemzően a szociális étkeztetést és a házi segítségnyújtást biztosítják az önkormányzatok a rászoruló polgáraik részére.

A családsegítés 1999-ben 70 településen volt megoldatlan, 2000-ben már csak 61 településen.

1999-ben még egyetlen érintett település sem alkalmazott falugondnokot, 2000-ben a számuk kettőre növekedett.

A szakosított ellátási formák közül az idősek klubjának létrehozása a kétezer lélekszám feletti települések feladata. Megyénkben erre 44 település kötelezett ezzel szemben csak 36 település működteti ezt a típusú szociális nappali intézményt. 17 kis településnél önként vállalt feladatként jelenik meg.

Idősek klubja:	1989.	1995.	1997.	1999.	2000.
Működő klubok száma:	75	64	60	52	53
Ellátottak száma:	1604	1473	1307	1094	-
Szállást biztosító idősek klubja	4	2	1	1	1
– férőhelyek száma	90	26	10	10	10

Az igények változása következtében, az elmúlt években ezekből három, idősek számára, tartós bentlakást nyújtó otthonná alakult át. Ezekben véglegesen megszűnt a nappali ellátási forma, mert az épületek adottságai nem teszik lehetővé a kettős funkció ellátását.

A gondozási központoknak nagyobb szerepet szán a törvény. Számuk jelenleg 21, amely az 1999. évhez viszonyítva közel duplájára emelkedett.

A fenti ellátási formákat biztosító települések számának alakulása

Ellátási formák	1999.	2000.
Étkeztetés	108	112
Házi segítségnyújtás	66	96
Családsegítés	48	57
Falugondnoki szolgálat	0	2
Idősek klubja	52	53
Idősek gondozóháza	2	2
Fogyatékosok nappali otthona	2	2
Nappali melegező	1	1
Hajléktalanok éjjeli menedékhelye	2	2
Hajléktalanok átmeneti szállása	2	2
Gondozási központ:	12	21

Megyénkben az összes bentlakásos intézmény férőhelyeinek száma 2.121, ebből a megyei önkormányzat 1.678 férőhelyet tart fent, melyből 818 az időskorúak, 510 a fogyatékosokkal élők, 300 a pszichiátria betegek számára, 50 férőhely a szenvedélybeteg férfiak számára lett kialakítva.

Heves megye bentlakásos intézményei:

Intézmény típusa:	Fenntartó neve:	Intézmény megnevezése	Férőhelyek száma	Létrehozásuk időpontja	Megyei fenntartásba kerülésük időpontja
I. Ápolást, gondozást nyújtó intézmények					
a./ Idősek otthona					
	HMÖ	HMÖ Idősek Otthona Vámosgyörk	170	1948	1991
	HMÖ	HMÖ Idősek Otthona Csány	86	1949	1991
	HMÖ	Idősek és Mozgásfogyatékosok Otthona Heves	100	1982	1992
	HMÖ	HMÖ Idősek Otthona Eger	80	1994	1994
	HMÖ	HMÖ Idősek Otthona Parádfürdő	120	1988	1992
	HMÖ	HMÖ „Szent Kamill” Idősek Otthona hatvani részleg	52	1996	1996
		zagyvaszántói részleg	30	1996	1996
	HMÖ	HMÖ Idősek, Fogyatékosok Otthona és Módszertani Intézete Bélapátfalva	80	1980	1980
	HMÖ	HMÖ Idősek Otthona Mátraháza	100	1998	
	Mezőszemere Önkorm.	Időskorúak Szociális Otthona	22	1994	
	Lőrinci Önkorm.	Idősek Otthona Lőrinci	20	1998	

	Pétervására Önkorm.	Idősek Otthona Pétervására	20	1994	
	Gyöngyös Önkorm.	Idősek Otthona Gyöngyös	80	1977	
	Tarnalelesz Önkorm.	Idősek Szociális Otthona Tarnalelesz	26	1992	
	Poroszló Önkorm.	Idősek Otthona Poroszló	20	1993	
	Verpelét Önkorm.	Gondozási Központ Szállást Biztosító Intézménye Verpelét	10	1992	
	Eger Megyei Jogú Város Önkorm.	Idősek Berva - völgyi Otthona	50	1994	
	Magyar Máltai Szeretet Szolgálat.	Magyar Máltai Szeretet Szolgálat Gondozóháza Mátrafüred	14	1995	
	Kht.	Emilia Nyugdíjas otthon Mátrafüred	10	2001	
	Békés Otthon „Eger” Alapítvány	Békés Otthon Idősek Otthona, Felsőtárkány	25	2000	
	Szent Erzsébet Egyház	Szent Erzsébet Idősek Otthona Hatvan	28	2001	
			20	2001	* elvi működési engedélye van
b./ Pszichiátriai betegek otthona					
	HMÖ	HMÖ Pszichiátriai és Szenvedély-betegek Otthona Füzesabony	300	1998	1998
c./ Szenvedély- betegek otthona					
	HMÖ	HMÖ Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona Füzesabony	50	1998	1998
d./ Fogyatékosok otthona					
	HMÖ	HMÖ Idősek és Mozgásfogyatékosok Otthona Heves	40	1982	1992
	HMÖ	HMÖ Speciális Gyermekotthona	160	1962	1962
	HMÖ	HMÖ Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete Andornaktálya	75	1957	1992
	HMÖ	HMÖ Idősek, Fogyatékosok Otthona és Módszertani Intézete Bélapátfalva	230	1980	1980
e./ Hajléktalanok otthona					
	Eger Megyei Jogú Város Önkorm.	Családsegítő Intézet Hajléktalanok Otthona	26	1994	
II. Rehabilitációs intézetek					
	HMÖ	HMÖ Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete Andornaktálya	45		

III. Lakóotthon:					
	ÉFOÉSZ	ÉFOÉSZ Védóotthon, Andornaktálya	10	1993	1993
	HMÖ	HMÖ Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete Andornaktálya I. sz. Lakóotthon II. sz. Lakóotthon	7 10	1990 1998	1990 1998
IV. Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények					
	Gyöngyös Város Önkorm.	Hajléktalanok Éjjeli Menedékhelye	15	1994	
	„	Hajléktalanok Átmeneti Szállása	15	1994	
	Eger Megyei Jogú Város Önkorm.	Hajléktalanok Éjjeli Menedékhelye	34	1994	
	„	Hajléktalanok Átmeneti Szállása	10	1994	

A megye szociális szakellátásában, egyre több önkormányzat működtet 20-50 férőhelyes idősök otthonát. Jelenleg 4 városi, 4 községi önkormányzat fenntartásában működik. A civil szféra szerepvállalása a szociális szolgáltatások terén Heves megyében még igen csekély, jelentősen elmarad a környező megyéktől. Jellemzően egy területre koncentrálódik, és ez az idősellátás. 1 alapítványi, 2 egyházi, 1 közhasznú társaság fenntartásban, valamint 1 egyesületi formában működik.

IV. A megyei fenntartású intézményekben történt nagyobb beruházások, felújítások:

1998-ban, egy zöldmezős beruházásnak köszönhetően, a visontai pszichiátriai betegek korszerű körülmények közé kerültek Füzesabonyban felépített új otthonunkban.

További jelentős fejlesztést jelentett a HMÖ Idősök Otthona Mátraháza átadása, ahol kultúrált körülmények között 100 idős ember elhelyezésére van lehetőség.

Címzett pályázat segítségével nyílt lehetőség HMÖ Idősök, Fogyatékosok Otthona és Módszertani Intézete Bélapátfalva állandóan beázó tetőzetének felújítására magas tető kialakításával (átadására 2001. májusában kerül sor)

Az Andornaktályai Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete, 1998. december 31-én második lakóotthonát adta át. 10 fiatal felnőtt fogyatékos kezdte meg itt önálló életét kedvező körülmények között. Jelenleg a harmadik lakóotthon kialakítása és üzembe helyezése van folyamatban, melyet pályázaton nyert pénzüsszeggel, valamint jelentős önkormányzati támogatással és nem elhanyagolható szülői segítséggel sikerül megvalósítani.

A HMÖ „Szent Kamill” Idősök Otthonában a vegyes tulajdon miatt csak kisebb felújítások történhettek a szakhatósági engedélyhez szükséges hiányok pótlására.

A csányi Idősek otthona 1999-ben fejezte be teljes rekonstrukcióját. Mióta Heves megyei önkormányzat fenntartásába került folyamatosan fejlődik mind tárgyi, mind személyi feltételeiben. Mára az egyik legszebb otthonunk lett.

Ezeket túl a megyei önkormányzat, folyamatosan bővülő intézményrendszerének felújítási és karbantartási feladatai ellátására, lehetőségeihez mérten, költségvetésében rendszeresen biztosítja a fedezetet. Szüksős anyagi lehetőségei azonban a szükségleteket nem fedezik. Az intézmények pályázati, alapítványi pénzek, illetve adományok segítségével próbálnak jobb, otthonosabb elhelyezési körülményeket biztosítani lakóik számára.

Végleges működési engedéllyel rendelkezik két otthonunk. Az ideiglenes működési engedélyeknek három esetben személyi feltételeknek való meg nem felelés az oka, hat esetben mindkettő.

V. Problémák, hiányok az ellátás területén:

A megyei önkormányzat fenntartásában működő 11 bentlakásos szociális szakosított ellátást nyújtó intézményben az 1.678 férőhelyre jelen pillanatban 457-en várnak elhelyezésre. Található olyan gondozott, aki már öt éve a várákózók listáján szerepel. Az idősek otthonaiba három év, a pszichiátriai és szenvedélybetegeknél átlag két éves a várákózás idő, a fogyatékosok intézményeibe kettő-négy év a jellemző. Egyedül a HMÖ Speciális Gyermekotthonában nincs várákózó.

Magas a várákózók száma az Eger város fenntartásában működő Idősek Berva - völgyi Otthonában, de az igények kielégítésével küszködik a megye területén működő többi intézmény is. Megyei szinten a várákózók száma: 508 (2000. dec.)

A megyei fenntartású intézményekbe várákózók számának alakulása/férőhely szám:

Intézményi típus	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Idősek Otthona	259/715	236/715	520/718	263/818	230/818	335/818
Fogyatékosok Otthona (Rehabilitációs Intézet)	21/504	21/510	30/510	25/510	46/510	47/510
Pszichiátriai Otthona	19/300	2/300	60/300	58/300	59/300	52/300
Szenvedélybetegek Otthona						23/50

A kötelező előgondozás bevezetését, illetve az intézményvezető döntésén alapuló bekerülést megelőző időszak gyakorta előforduló problémája volt a nem megfelelő otthon kiválasztása. Így az idősek otthonaiban még szép számmal találhatók szenvedélybetegek, előfordulnak pszichiátriai betegek, noha ez utóbbiak áthelyezése a pszichiátriai otthonba fokozatosan megtörténik

Fokozódó problémaként jelentkeznek, a fogyatékos otthonaink férőhely számainak folyamatos telítettsége. A gondos ápolás-gondozás következtében fogyatékos gondozottjaink

átlagéletkora emelkedik, így ezen a területen egyre nagyobb ellátási gondokkal küszködünk. A fogyatékos gyermekotthonunkból lehetetlenné válik a felnőtt otthonba történő áthelyezés, (itt a 160 férőhelyen jelenleg 57 nagykorú fiataalt gondoznak) ugyanakkor a külső bekerülni vágyók várakozási ideje fokozatosan nő.

Hiányok mutatkoznak a szenvedélybetegek ellátása területén, a csupán férfiak számára biztosított 50 férőhely elégtelennek mutatkozik.

A kórházaktól kapott jelzések alapján a belgyógyászati aktív ágyak 15-25 % - án, krónikus belgyógyászati ágyak 40 % - án szociálisan rászorulókat, nevezetesen olyan idős embereket ápolnak, akik számára családjuk, környezetük nem tudja, vagy nem akarja biztosítani otthonukban történő ápolásukat / gondozásukat. Ez jellemző a pszichiátriai osztályokra is. Mindezek mellett a tél beálltával a kórházi ágyak megtelnek hajléktalanokkal.

VI. A koncepció ill. fejlesztési program készítésének szükségessége.

A szolgáltató rendszer fejlődési irányait egyrészt a jogszabályi előírások, másrészt a lakossági igények szabják meg.

A jogszabályi előírások egyértelműen meghatározzák, hogy a helyi önkormányzatoknak milyen típusú személyes gondoskodás megszervezéséről kell gondoskodniuk, mely határidőre – útmutatást azonban nem adnak az intézményrendszer méretére vonatkozóan.

A megfelelő szintű intézmény hálózat létrehozásának feltétele egy alapos igényfelmérés, valamint széleskörű egyeztetés a települési önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, önkormányzati ill. nem önkormányzati fenntartókkal.

A települési önkormányzatok törvény szabta feladatainak ellátási hiányosságaira a koncepció II. fejezetből egyértelműen következtethetünk. Ennek alapján hiányok mutatkoznak az alapellátás területén, de főként a szakosított ellátási formák biztosításánál.

Települési önkormányzati szinten jelentkező ellátatlan lakossági igényekről a bentlakásos intézményekben várakozók számából következtethetünk.

A megyei önkormányzat, a jelenleg érvényben lévő és a törvénymódosításból eredő feladatai:

a. Létrehozandó intézmény típusok

- Otthon típusú ellátási formák:

- = hajléktalanok otthona
- = szenvedélybetegek otthona

- Rehabilitációs intézmények:

- = pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye
- = hajléktalanok rehabilitációs intézménye
- = szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye

- Lakóotthonok:

- = pszichiátriai betegek rehabilitációs célú lakóotthona
- = szenvedélybetegek rehabilitációs célú lakóotthon
- = ápolást – gondozást nyújtó lakóotthonok fogyatékosok részére

b. A meglévő intézményrendszer korszerűsítése, átalakítása, lehetséges fejlesztési irányok meghatározása

HMÖ Idősek Otthona Csány:

Ideiglenes működési engedély: 2001. december 31-ig

- személyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- foglalkoztató kialakítása (folyamatban)
- átlagot jóval meghaladó lakóegységek kialakítása
- személyi feltételek biztosítása

HMÖ Idősek Otthona Eger:

Végleges működési engedély

Fejlesztési irányok:

- akadálymentesítés
- tetőtér beépítése
- átlagot jóval meghaladó lakóegységek kialakítása

HMÖ Idősek Otthona Hatvan:

Ideiglenes működési engedély: 2002. december 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- 16-20 fős pavilon építése, idős demens gondozottak részére
- tárgyi és személyi feltételek biztosítása

HMÖ Idősek és Mozgásfogyatékosok Otthona Heves:

Ideiglenes működési engedély: 2001. április 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- címzett támogatással régi épületek rekonstrukciója, új épületrész hozzáépítése
- a mozgásfogyatékosok számára

HMÖ Idősek Otthona Mátraháza:

Végleges működési engedély

Fejlesztési irányok:

- akadálymentesítés
- a MÁGY-tól vásárolt szolgáltatások mérhetővé tétele

HMÖ Idősek Otthona Parád:

Ideiglenes működési engedély: 2002. december 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- kastélykiváltási programban való részvétellel a tárgyi feltételek biztosítása
- személyi feltételek biztosítása

HMÖ Idősek Otthona Vámosgyörk:

Ideiglenes működési engedély: 2001. december 31.

- személyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- átlagot jóval meghaladó lakóegységek kialakítása

HMÖ Speciális Gyermekotthon:

Ideiglenes működési engedély: 2001. december 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- személyi feltételek biztosítása
- az intézmény belső humanizációs átalakítása

HMÖ Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete Andornaktálya:

Ideiglenes működési engedély: 2002. december 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- személyi feltételek biztosítása
- akadálymentesítés
- az intézmény belső humanizációs átalakítása

HMÖ Idősek, Fogyatékosok Otthona és Módszertani Intézete Bélapátfalva

Ideiglenes működési engedély: 2002. december 31.

- személyi és tárgyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- személyi feltételek biztosítása
- geriátriai részlegek kialakítása
- fogyatékos részleg belső lakóotthonos átalakítása
- időskorú részleg kiváltása lehetőségének vizsgálata

HMÖ Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona Füzesabony

Ideiglenes működési engedély: 2002. december 31.

- személyi feltételek hiánya

Fejlesztési irányok:

- személyi feltételek biztosítása
- a szenvedélybeteg részleg kiváltása
- rehabilitációs részleg, lakóotthonok kialakításának vizsgálata
- foglalkoztató fejlesztése

c. Átfogó fejlesztési irányok:

- idősek otthonaiban intenzív gondozást igénylő részleg kialakítása
- integrált szervezeti formák kialakítási lehetőségének vizsgálata egy intézményen belül (részlegek illetve több funkciós intézmények)

Megyei szintű fejlesztési irányok:

- önkormányzatok közötti együttműködési lehetőségek, formák keresése, feltárása (ellátások biztosítása társulással, szerződéssel, stb.)

- civil szférával való együttműködés fejlődése
- „új” ellátási formák bevezetése: jelzőrendszeres idősgondozás
- az egészségügyi és szociális ellátás közelítése az egyén igényeinek fokozottabb figyelembe vétele érdekében:
 - = házigondozás – otthonápolás
 - = speciális ellátási formát nyújtó intézményeinkben nappali rehabilitációs részleg kialakítása
 - = átmeneti ellátást nyújtó ápolási otthon kialakítása

A rendelkezésünkre álló adatok alapján felelősséggel intézményrendszert felépíteni/bővíteni nem lehet. A megyei önkormányzat 1993. évi III. törvényben meghatározott koordinátori szerepéből adódóan szükségesnek tartjuk egy széles körű, a megye összes települését érintő igényfelmérés elvégzését, az önkormányzatok, civil szféra illetve a szociális ellátás területén működő egyéb szervezetek (pl.: munkaügyi központok) szerepvállalásának és együttműködési szándékának felderítését, szem előtt tartva a fentebb vázolt megyei fejlesztési irányokat.

Mellékeljük program készítésének ütemtervét, folyamatábráját; a felmérés alapját szolgáló kérdőívek az egyeztetés első szakaszának lezárását követően a közgyűlés napján kerülnek kiosztásra.

HATÁROZATI JAVASLAT:

1. Heves Megye Közgyűlése megtárgyalta és elfogadta a „Heves megye szociális szolgáltatások fejlesztési koncepcióját” és a programkészítési ütemtervét.
2. Megbízta az Egészségügyi és Szociális Bizottságot a program elkészítésével, a különböző szintű egyeztetések koordinálásával az elfogadott ütemtervnek megfelelően.

Bizottság

Felelős: Dr. Tatár László
Egészségügyi és Szociális

Elnöke

Határidő: 2001. június 29.

Eger, 2001. április 11.

Sós Tamás

Látta:

Dr. Vass Géza
Heves Megye Főjegyzője

700-97/2001.

Tárgy: Beszámoló Heves megye szociális szolgáltatások fejlesztési koncepciójának végrehajtásáról

Heves Megye Közgyűlése

Helyben

Tisztelt Közgyűlés!

Heves megye Önkormányzata elkészítette és 33/2001. (IV.27.) sz. határozatával elfogadta Heves megye szociális szolgáltatások fejlesztési koncepcióját.

A koncepció alapul szolgál egy, az egész megyére kiterjedő szociális szolgáltatás fejlesztési program kidolgozásához, melyben a megyei önkormányzatnak a 1993. évi III.tv 88 § b, alapján területi összehangoló szerepe van.

A koncepció előkészítéséhez statisztikai évkönyvek, a belpátfalvi otthonunk Módszertani Osztályának felmérései, ill. az Egészségügyi és Szociális Irodánk adatait használtuk fel.

Tartalmazta: - Heves megye demográfiai adatait,

- a 1993. évi III. tv előírásaiból adódó különböző szintű ellátási kötelezettséget és ezek teljesítésének mértékét;

bemutatta: - a megye szolgáltató rendszerét,

- a problémákat, hiányokat az ellátás területén.

rámutatott a fejlesztési program készítésének szükségességére;

meghatározta a program elkészítésének lépéseit: felméréseket, egyeztetéseket és a megcélzandók körét.

A koncepció néhány tartalmi eleme:

1/ Demográfiai adatok:

118 településen 322629 ember él. A 60 éven felüliek száma > 69.943 (21,68%)

öregedési index: 97,7/Hm 85,9/országosan

prognózis: 2050-re a 65 éven felüliek száma meghaladja a 25 (50)%-ot

fogyatékossgal élők: 10551 fő (3,2%)

1055 értelmi fogyatékos

710 látásfogyatékos

249 halmozottan sérült

8527 mozgássérült (26%)

2/ Az ellátás területén jelentkező hiányok:

a) módszertani felmérésekből:

Hiányzó ellátási formák a települési ellátási kötelezettségek tükrében

ellátási forma	2000 lélekszám alatt	2000 lélekszám felett	10000 lélekszám felett	20000 lélekszám felett	30000 lélekszám felett	megyei feladat
Étkeztetés	7	-	-	-	-	-
Házi segítségnyújtás	18	4	-	-	-	-
Családsegítés	37	19	-	-	-	-
Idősek klubja	-	16	-	-	-	-
Idősek gondozóháza	-	-	1	1	1	
Fogyatékosok nappali int.	-	-	-	1	-	-
Szenv. betegek nappali int.	-	-	-	1	2	-
Pszich. betegek nappali int.	-	-	-	1	2	-
Nappali melegedő	-	-	-	1	1	-
Fogyatékosok gondozóháza	-	-	-	-	2	-
Szenv. betegek gondozóháza	-	-	-	-	2	-
Pszich. Betegek gondozóháza	-	-	-	-	2	-
Hajléktalanok éjjeli menedéke	-	-	-	-	-	
Hajléktalanok ápoló- gondozó otthona	-	-	-	-	-	1
Pszich. betegek rehab. intézménye	-	-	-	-	-	1
Szenvedélybetegek rehab. Intézménye	-	-	-	-	-	1
Hajléktalanok rehab. intézménye	-	-	-	-	-	1

b) megyénkben az összes bentlakásos intézmény férőhelyeinek száma 2.213, ebből a megyei önkormányzat 1.688 férőhelyet tart fent, melyből 818 az időskorúak, 520 a fogyatékosokkal élők, 300 a pszichiátriai betegek számára, 50 férőhely a szenvedélybeteg férfiak számára lett kialakítva

c) megyei fenntartású intézményekben várakozók számának alakulása

Intézmény típus:	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Idősek Otthona	259/715	236/715	190/818*	263/818	230/818	355/818
Fogyatékosok Otthona (rehabilitációs)	21/504	21/510	25/510	25/510	46/510	34/520***
Pszichiátriai Otthona	19/300	2/300	58/300	58/300	59/300	52/300
Szenvedélybetegek Otthona						23/50
Összesen:	299/1519	259/1528	280/1628	368/1628	335/1628	477/1688**

Megjegyzés:

*1998. november 01-én HMÖ Idősek Otthona Mátraháza került 100 férőhellyel átadásra

**2001. január 1-től az intézményekbe való bekerülés elbírálásának hatáskörét az intézményvezetőink gyakorolják. A beutalási rendszer megszüntetése az egyszerre több intézménybe várakozók számának növekedését eredményezte, így az összes várakozók száma is lényegesen magasabbnak tűnik..

***2001. novemberében 10 férőhelyes új lakóotthon beindítása

2001. decemberében az Andornaktálya Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézete III. sz lakóotthona átadása 10 férőhellyel

d) az ellátó rendszerünkben jelentkező problémák:

- A fogyatékos otthonainkban az ellátottak életkora nő, a fogyatékosokkal élők száma ezáltal is növekszik, férőhelyeink egyre szűkebbek.
Fogyatékos gyermekotthonunkban nagykorúvá vált fiatalok száma 62 fő. Az ő, valamint a gyermekotthonainkban nagykorúvá vált fogyatékos fiatalok elhelyezési gondjai egyre sürgetőbb megoldást igényelnek.
- Az idős otthonainkban a szenvedélybetegek és hajléktalanok száma jelentős.

Azt láttuk (látjuk), hogy amennyiben az ellátórendszer lakossághoz közeli szintjein hiányok mutatkoznak, a lakossági igények a magasabb szinteken jelentkeznek. Egy szociális ellátó rendszernek nem lehet azonban célja az ellátás teljes körű intézményesítése – más szóval minden rászoruló bentlakásos intézményben való elhelyezése – mivel ez nem életszerű, nem indokolt és nem finanszírozható. Célja lehet az egyén otthonában és családjában való megtartásának segítése otthoni szolgáltatások nyújtásával, nappali intézmények működtetésével, akár a folyamatos felügyeletet igénylők részére átmeneti otthonok biztosításával. Természetesen a rendszer utolsó lépcsőjeként korszerű otthonként szolgáló intézmények fenntartása is szükséges, melyekből a rehabilitáció és a társadalomba való visszakerülés esélye adott legyen.

A program készítése:

1. Felmérő lapokat készítettünk és küldtünk ki a települési önkormányzatoknak, ill. a civil szervezeteknek.

Amire rákérdeztünk:

A települési önkormányzatoktól: - a különböző ellátási formák biztosítására
- jelentkező kielégítetlen igényekre
- település terveire

- szociális célcsoportokra különböző bontásban

A civil szervezetektől: - milyen szociális tevékenységet folytatnak, miben látják együttműködési lehetőségeinket

2. A koncepciót és a mellékletében szereplő adatlapokat még a kiküldés előtt egyeztetettük a Szociális és Családügyi Minisztérium Szociális Szolgáltatások Főosztályával.

3. Az adatlapokat beérkezésüket követően értékeltük.

4. Egyeztetést folytattunk a Munkaügyi Központtal az együttműködés lehetőségeiről:

- tartósan munkanélüliek szociális mentálhigiénés támogatásának
- rehabilitációs központ (a mozgásfogyatékosok számára) kialakítása
- egyéb fogyatékossgal élők foglalkoztatásának lehetőségeiről

5. A programkészítés jelenlegi fázisának értékelését, következtetések levonását, a további lépések meghatározását széleskörű egyeztetés alkalmával egy megyei szociális szakmai nap keretében tettük meg, melyen a települések önkormányzatainak képviselői, szociális területen tevékenykedő civil szervezetek, a megye területén működő szociális intézmények és az egyházak képviselői vettek részt.

A felmérés eredményei:

1. Az adatlapokat visszaküldő települések:

- 600 fő alatti 9/14 (9 település a 14-ből)
- 2000 fő alatti 36/75
- 2000 fő feletti 30/39
- 10000 fő feletti 1/1
- 30000 fő feletti 1/2

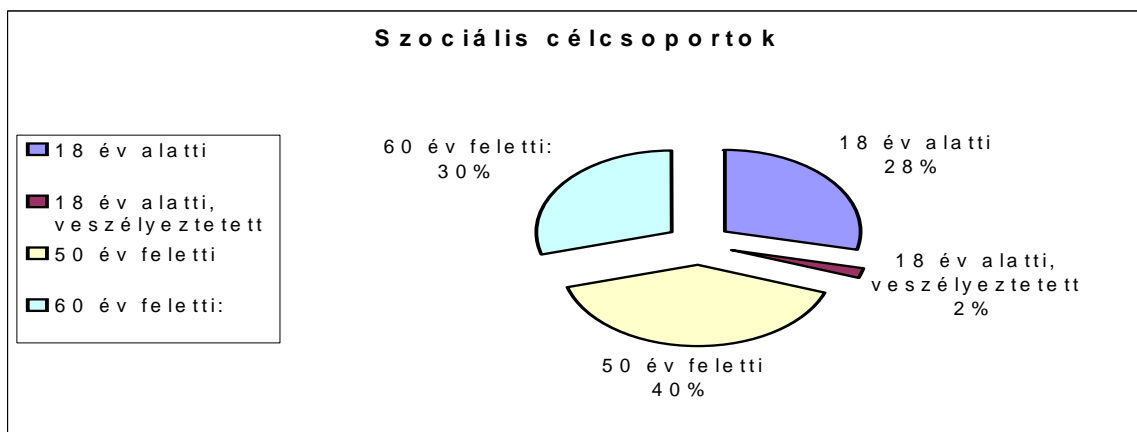
2. A civil szervezetek: 29-et kerestünk meg és 29 válaszolt. A választ adó szervezetek közül egy egészségügyi feladatokat is vállal, szociális szolgáltatás nem szerepel terveikben sem. Egy részben egészségügyi, részben szociális feladatok köré koncentrálja tevékenységét. A többi 27 a szociális problémák iránt érzékeny.

Tevékenységük nagyobb részt az alapellátás hiányosságait igyekszik pótolni. Van aki kisebbségek problémáira keresi a megoldást (roma), ki a korai fejlesztést segítené, vannak amelyek csak a gyermekek életét könnyítenék meg, mások a családot erősítik.

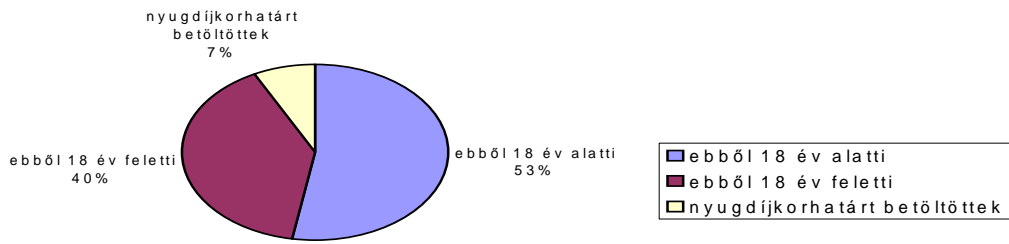
Több alapítvány érzi kötelességének, hogy a fogyatékos, vagy a beteg ember rehabilitációját segítse. Vannak akik a szenvedélybetegség megelőzését, vagy terciter prevencióját tűzték ki célul.

3. Az egyházak megkeresésünkre a szociális területen végzett tevékenységükről adtak rövid tájékoztatást. 1 evangélikus, 7 római katolikus, 7 református egyházközösséget kérdeztünk meg. Tevékenységük nagy részét a segélyezések és beteglátogatások teszik ki. A Máltai Szeretet Szolgálat, a katolikus egyházak mellett működő Karitás csoportok kidolgozott program alapján működnek.

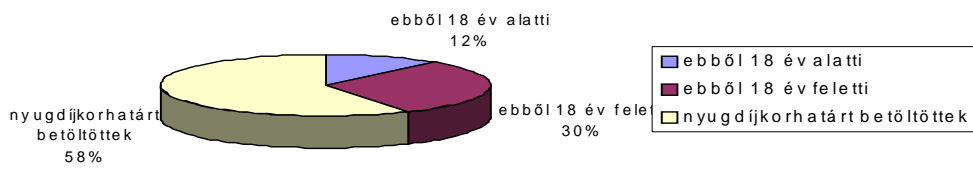
A felmérések összesítései:

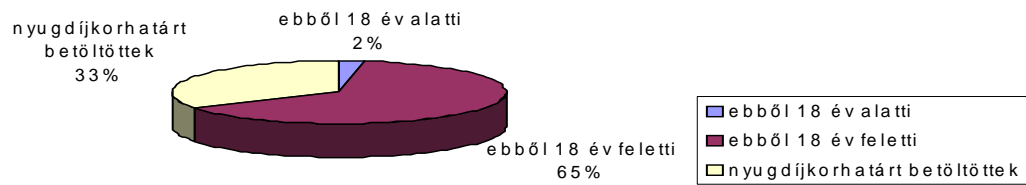
Érte lmi fogyaték osok

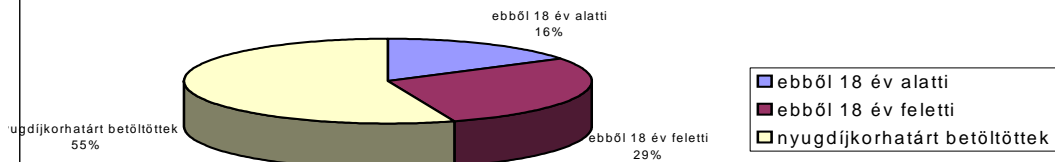
Látássérültek

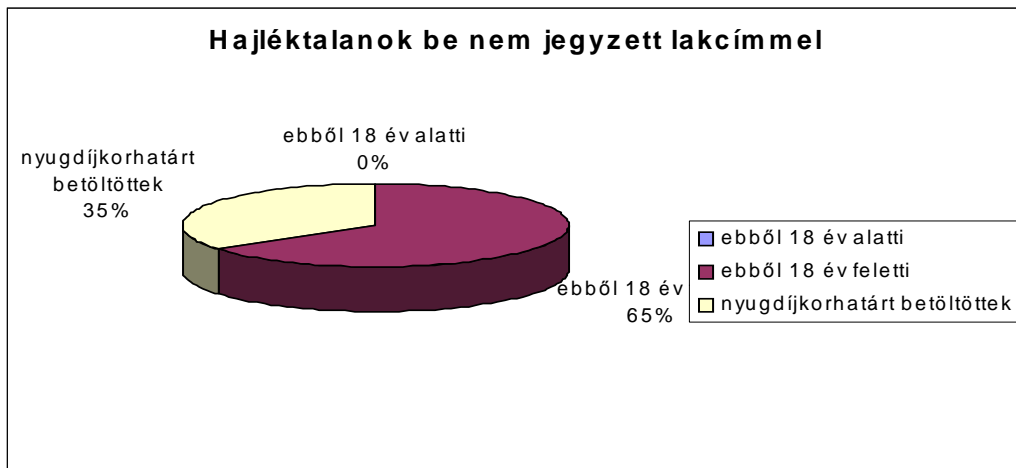
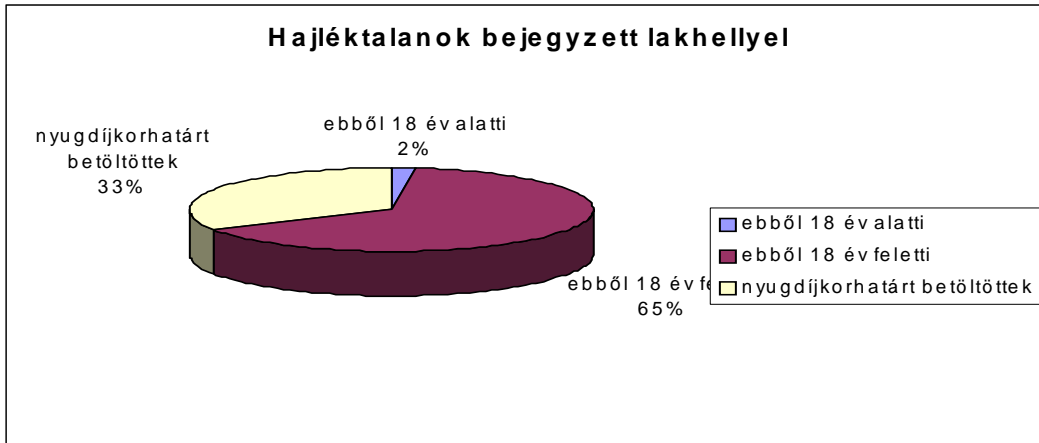
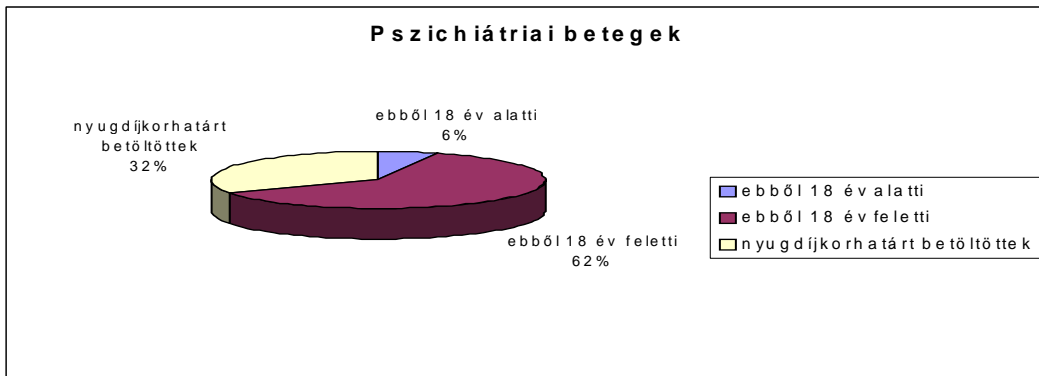

Szenvedélybetegek

Halmazottan sérültek

A települési önkormányzatok válasza az ellátási formák működtetésére, újak létrehozására vonatkozóan.

	600 fő alatt	2000 fő alatt	2000 fő felett	10000 fő felett	20000 fő felett	30000 fő felett	Ellátottak száma	Várakozók
Étkeztetés	8	58	43	1	1	2	2051	50
Létrehozna		1	1					
Házi segítségnyújtás	6	51	44	1	1	2	874	27
Létrehozna	2	3						
Családsegítés	5	35	19	1	1	2	5156	
Létrehozna	1	1	2					
Gyermekjóléti szolgálat	5	32	26	1	1	2	3928	

Létrehozna	2	2						
Idősek Klubja	1	12	11	1	1	4	615	
Létrehozna			2					
Fogyatékosok nappali intézete					1	1	26	1
Nappali melegedő						1	14	
Gondozási központ		7	12	1	2	7	713	4
Létrehozna			1					
Idősek gondozóháza						1		
Létrehozna					1			
Fogyatékosok gondozóháza						1	33	
Hajl. Éjj. Menhelye és Átm. Otth.						2	26	
Idősek Otthona		3	4	1		2	408	151
Létrehozna	2		2					

Megjegyzés: a 2000 fő alatti települések hivatalai megközelítőleg pontos adatokkal szolgáltak a településeiken fogyatékosokkal, szenvedélybetegséggel, pszichiátriai betegséggel élőkrol. A 2000 fő feletti településeknél ezek az adatok értékelhetetlenek. Ebből arra következtettünk, hogy a kérdésfeltevés nem a megfelelő helyen történt, tehát megismétlendő.

A programkészítés eddigi értékelése:

(a) Mit szerettünk volna elérni:

- a települési önkormányzatok jobban megismerjék lakosaik igényeit,
- ez alapján tervezni tudjanak és akarjanak,
- minél többen és minél tovább legyenek otthonaikban megtarthatók,
- ehhez megnyerni minél több civil szervezetet
- a megyei önkormányzat feladatai is tervezhetőek legyenek (igények ismerete)
 - megismerni minél több szervezet és egyházköztség e téren folytatott tevékenységét, illetve továbbiakat megnyerni a feladatnak.

(b) Amit elértünk:

- elkezdődött egy „párbeszéd” melynek résztvevői köre bővült
- a koncepciónk és eddigi tevékenységünk alapjait képezik a tv. módosítás által előírt kötelezettségünknek.

(c) Mit nem értünk el:

- továbbra sem ismerjük a pszichiátriai, szenvedélybeteg, valamint a hajléktalan igényeket
- tisztázandók a fogyatékosokkal élőkre vonatkozó adataink,
- hogy minden település fontosnak tartsa az együttműködést.

A 1993. évi III.tv. módosítását a parlament 2001. november 6-án fogadta el. Ennek egyik új tartalmi eleme a 92§ (3)-(10)-ben meghatározott szociális szolgáltatások tervezési koncepciója, melyet a megyei önkormányzatok 2002. december 31-ig a települési önkormányzatok 2003. december 31-ig készítenek el az alábbiak szerint:

Azok a 2000-nél nagyobb lélekszámú települések készítik el, melyek legalább két ellátási forma megszervezéséről gondoskodnak. A koncepciónak tartalmaznia kell:

- 1/ - lakosság szám alakulását
 - korösszetételét
 - szolgáltatások iránti igényt
- 2/ - ellátási kötelezettségének teljesítési helyzetét
 - ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról
- 3/ a szolgáltatások működtetési, finanszírozási esetleges együttműködési kereteit
- 4/ az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan speciális ellátási formák biztosításának szükségességét

A települési önkormányzat koncepciójának illeszkednie kell a megyei koncepcióhoz.

A megyei koncepció a fentiekben túl tartalmazza:

- a/ intézményrendszerének struktúráját, szerkezetét, jellemzőit
- b/ szakosított ellátások iránti igények alakulását, várakozók számát, korösszetételét, legfontosabb szociális jellemzőit
- c/ intézményrendszer korszerűsítésének irányait
- d/ módszertani feladatok ellátására vonatkozó koncepciót.

A helyi önkormányzat az elfogadást megelőzően a koncepciót véleményezteti az intézményvezetőkkel, a kisebbségi önkormányzatokkal, a közalkalmazotti tanácsokkal, a megyei önkormányzat a megyében működő egyházi fenntartókkal, több mint 50 főt ellátó nem állami fenntartókkal.

Az egyeztetés során kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi. A települési önkormányzatok koncepcióját a megyei önkormányzat előzetesen véleményezi. A megyei és a megyei jogú város elfogadott koncepcióját a Szociális és Családügyi Minisztériumnak megküldi.

A törvény módosításból, illetve az eddigi felmérések elemzéseiből következő további programkészítési feladatok:

a/ a kérdőívek megismétlése:

- a települési önkormányzatoknál - az adatok aktualizálása
 - a tv módosításból eredő újabb információk bekérés
- civil szervezeteknél adatkérés összesíthető formában
- egyházak teljeskörű megkeresése

b/ adatok beszerzése (a szociális ellátást igénylő) pszichiátriai és szenvedélybetegek számának alakulásáról.

c/ fogyatékossgal élők és ellátást igénylőkre vonatkozó adatok tisztázása

d/ civil szervezetekkel egyházakkal és a Munkaügyi Központtal az együttműködés kialakítása – erősítése

e/ a tv. módosítás előírásainak is figyelembe vételével egy komplex szociális szolgáltatórendszer megszervezése az önkormányzatok, egyházak, civilszervezetek, munkaügyi központok együttműködésével.